

Pròleg

Aquest volum de Conceptes fonamentals de la fenomenologia recull alguns dels fruits del treball del Grup d'Estudis Fenomenològics, un grup de recerca que neix en el si de la Societat Catalana de Filosofia, filial de l'Institut d'Estudis Catalans. En els seus ja 21 anys d'història, aquest grup s'ha dedicat a la investigació i la difusió de la fenomenologia i de la seva tradició als Països Catalans, sempre amb una vocació clara d'internacionalització i de projecció de la llengua catalana en els centres de debat en els quals s'investiga i es progressa en la recerca fenomenològica. El Grup d'Estudis Fenomenològics consta com a membre fundador de l'OPO (Organization of Phenomenological Organizations), creada l'any 2002 pel Dr. Lester Embree [1938–2017], deixeble de Dorion Cairns i gran coneixedor i amic de la fenomenologia feta en llengua catalana (el grup ha tingut una participació molt activa en la traducció i publicació de les seves obres d'introducció a la fenomenologia en llengua catalana). A partir de la seva integració en la «internacional fenomenològica», el grup ha participat en els congressos i fóruns de debat més importants sobre la situació i el futur d'aquest corrent fonamental de la filosofia del segle XX. Ara, en aquest volum, es presenten els resultats d'un dels aspectes claus que motivaren la seva fundació: la preparació i presentació de materials d'introducció a aquesta filosofia amb el rigor i qualitat dels standards internacionals. El primer d'aquests materials consisteix en la presentació d'un Vocabulari que pugui servir d'introducció als conceptes fonamentals de la fenomenologia a estudiants de filosofia i d'altres branques de les ciències humanes i cognitives en general. A través d'aquests conceptes fonamentals es pretén que el lector en llengua catalana pugui tenir accés a alguns conceptes claus de la fenomenologia, introduint-se en els seus usos i significats, situant-se ràpidament en l'actualitat dels estudis sobre la seva correcta interpretació i aplicació. Esperem doncs que aquesta obra faci un servei a estudiants, investigadors i curiosos d'aquest corrent filosòfic.

No ens trobem davant d'un diccionari, ja que no s'ha pretès en cap cas exhaustivitat: s'han aprofitat els interessos dels recercadors en l'aprofundiment de les seves investigacions sobre els conceptes per tal d'endregar en una forma determinada la seva presentació. Això explica que el lector probablement trobi a faltar alguns conceptes fonamentals i trobi alguns que potser no estarien en la presentació d'un diccionari en sentit estricte. La tria dels primers conceptes ha nascut de la vida intel·lectual del grup i dels interessos puntuals dels seus membres. Amb tot, el grup està ja embarcat en l'elaboració d'un segon volum i amb la seva continuació s'anirà aproximant a cobrir més extensament el camp. El lector sí que trobarà en aquest primer volum

alguns dels conceptes més problemàtics i interessants de la fenomenologia: consciència, Jo, intencionalitat, reducció, cos viu o món de la vida, sense anar més lluny. Per altra banda, si hi ha un corrent filosòfic on sigui problemàtic separar entre conceptes fonamentals i conceptes «operatius» (en expressió d'Eugen Fink), aquest és el fenomenològic. Per tant, l'aproximació a conceptes menys sorollosos en la tradició de la «recepció» de la fenomenologia, però igualment importants per comprendre'n adequadament el seu abast (espai, gènesi, consciència del temps, intencionalitat operant, ésser-en-el-món) és també una manera excel·lent d'introduir-se en les peculiaritats d'aquesta escola de pensament i del seu «aroma de família», com li agradava dir a Lévinas.

La presentació dels conceptes s'ha fet seguint, sempre que ha estat possible, una estructura similar: a/ presentació de l'origen del concepte en el si de la tradició fenomenològica, fent esment a les seves primeres aparicions i usos i a les problemàtiques a que obeeix el seu encunyament o apropiació; b/ exposició del seu significat i operativitat en els textos més clàssics de la fenomenologia, fent especial esment a les problemàtiques interpretatives que l'acompanyen en l'actualitat dels estudis fenomenològics; c/ evolució del concepte fins als nostres dies, tot exposant, en els casos pertinents, les polèmiques en les quals el concepte entra en debats actuals i problemàtiques colaterals. No tots els conceptes despleguen aquests tres moments, donades les característiques particulars de cadascun, però aquesta estructura expositiva s'ha conservat en tots els casos en què ha estat possible. Aquest format es va establir a partir d'una proposta que pretenia que els resultats s'anessin acumulant al llarg dels anys de manera progressiva i amb una intenció clara d'obra conjunta. Cal recordar que els materials tenen la seva primera aparició com articles en l'Anuari de la Societat Catalana de Filosofia, fet que permet que resulti un recurs a l'abast de tothom a través de l'Heremoteca Científica Catalana i d'altres portals gratuïts. Tanmateix, l'aparició en un volum en paper queda justificada pel que ara segueix.

Tot i que cada autor ha escollit cada concepte en plena llibertat, essent responsable de l'estil personal de redacció i de les decisions definitives de la seva presentació, tots els textos han estat resultat d'una lectura conjunta en les sessions del grup, i d'un curós procés de discussió entre els seus membres, de manera que la publicació pot fins a cert punt ser presentada com una publicació col·lectiva del Grup d'Estudis Fenomenològics. Però si aquesta tasca d'exposició i discussió s'ha dut a terme amb resultats fructífers, ha estat, i cal dir-ho amb molta justícia, gràcies a l'atenta, rigorosa, amorosa i paternal direcció i supervisió del President i fundador del Grup d'Estudis Fenomenològics, Francesc Pereña Blasi, que ens ha acollit a tots i totes a les sessions amb consells savis, esmenes fermes, matisacions d'orfebre, precisions de rellotger i nombrosíssimes observacions que demostren la seva enorme erudició, el seu prestigi incontestable en els estudis fenomenològics

internacionals, i l'enorme tasca que ha fet, tot al llarg de la seva carrera acadèmica, per la divulgació de la filosofia fenomenològica en els Països Catalans. Els membres del Grup d'Estudis Fenomenològics ens n'hem sentit en bona mesura deixebles, en algun o altre moment, en els 21 anys d'existència del nostre grup de recerca, en el qual, gràcies a la seva orientació, ens hem format com a fenomenòlegs i hem pogut aprofundir en una bonica amistat en la recerca. Per tot això, aquest primer volum li és dedicat, amb motiu del seu 70è aniversari, amb tota la nostra admiració, respecte i estima.

Barcelona, 23 d'abril de 2017